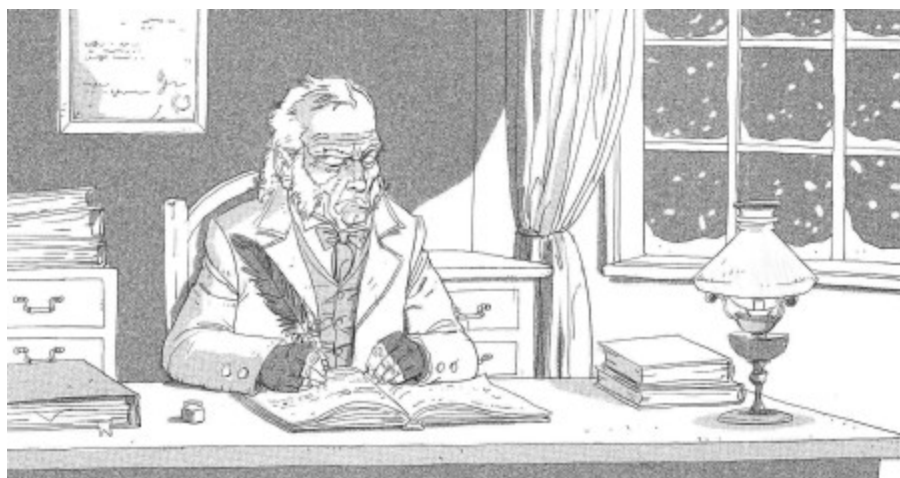

ЧАРЛЗ ДИКЕНС КОЛЕДНА ПЕСЕН

Превод от английски: Екатерина Латева, 2009

chitanka.info

Това се случи много, много отдавна, в навечерието на една Коледа.

Привечер на Бъдни вечер — най-благочестивия ден на годината, Ебенизър Скрудж седеше в кантората и работеше. Беше смразяващо студено, духаше пронизващ вятър и полюшваше старата фирмена табела над входа с избелелия надпис „Скрудж и Марли“.

Когато беше още жив, допреди седем години, Джейкъб Марли беше съдружник на Скрудж. След смъртта му Скрудж, който остана единственият наследник на имуществото му и единственият опечален, въобще не си направи труда да заличи името на стария Марли от фирмената табела. Скрудж беше толкова стиснат, че за нищо на света не би похарчил и пени за нова табела, и така името на Марли продължаваше да си седи над вратата.

Сега Скрудж седеше в кантората и прелистваше дебелите счетоводни книги. Денят беше студен и мрачен, лепкава кафява мъгла покриваше всичко наоколо. Тя проникваше през всяка пролука и ключалка, и беше толкова гъста, че къщите на отсрещната страна на улицата изглеждаха като призраци.

Скрудж обаче никога не усещаше зимния студ, защото самият той сякаш имаше сърце от лед — скъперник, треперещ над паричката, потаен и необщителен, мрачен и самотен като бухал. Никой никога не го спираше на улицата, за да го поздрави приветливо: „Скъпи Скрудж, как сте? Кога ще минете да се видим?“. Нито един просяк не го молеше и за най-дребна монета, никакви деца не го питаха колко е часът, нито един мъж или жена не биха искали от Скрудж да ги упъти.

Но Скрудж пет пари не даваше — той мразеше човешките тълпи, ненавиждаше празното им суетене и сигурно затова мразеше и Коледата.

Градските часовници току-що бяха били три часа, а вече беше съвсем тъмно. В прозорците на съседните кантори припламваха свещи, студът хапеше и Скрудж чуваше как хората, които жужаха като пчели по тясната улица, потропват с крака по паважа, за да се стоплят. В съседната стаичка — малка като клетка, Боб Крачит, чиновникът на Скрудж, преписваше писма. Скрудж по цял ден държеше вратата отворена и не изпускаше от очи чиновника си. Горкият човек трепереше от студ и работеше, омотан в дългия си шал. Дори сега, навръх Коледа, Скрудж му разрешаваше да запали толкова малък огън, че той по-скоро изглеждаше като един-единствен въглен.

— Весела Коледа, вуйчо! — извика един весел глас. Беше Фред, племенникът на Скрудж, който се втурна шумно в кантората.

— Я стига глупости! — изръмжа Скрудж.

— Не се ядосвай, вуйчо! — засмя се племенникът. — Та утре е Коледа! Ела у нас! Дошъл съм да те поканя на коледна вечеря.

Думата „Коледа“ вбеси Скрудж.

— Аз не се веселя на Коледа и не мога да си позволя да я правя весела за ленивци! — викна той. — Ако зависи от мене, всеки идиот, който се мотае наоколо и поздравява с „Весела Коледа!“, трябва да бъде сварен в собствения му коледен пудинг и да бъде погребан със стрък зеленика, забита в сърцето му! Празнувай си Коледа, а мене ме остави на мира! — И той посочи вратата.

— Но какво говориш, вуйчо! — възкликна племенникът. —
Хайде, стига! Утре те чакаме!

Преди да си тръгне, той надникна в малката стаичка да пожелае „Весела Коледа!“ и на Боб Крачит. Горкият човек се беше свил и се опитваше да стопли ръцете си на пламъка на свещта.

Навън бе станало още по-мъгливо, по-мрачно и по-студено. Едно малко момче се спря пред вратата на „Скрудж и Марли“ и празнично запя:

*„Бог да те благослови, господарю,
и да те пази от всяко зло!“*

Скрудж се вбеси, грабна линията за чертаене и погна с нея малкия певец, който ужасен избяга в мрака.

Най-сетне дойде време да затворят кантората. Боб Крачит духна свещта и нетърпеливо грабна шапката си.

— Предполагам, че ще искаш утре да си свободен целия ден? — изсумтя Скрудж.

— Да, сър, ако е възможно... — обади се плахо чиновникът. — Все пак Коледа е... И все пак е само веднъж в годината...

— Какво като е Коледа? Не знам защо трябва да ти плащам за този ден, без да работиш! Но няма как, ще трябва да ти дам деня.

Затова пък на следващата сутрин ще дойдеш по-рано — изръмжа Скрудж и си тръгна.

Само след миг Боб Крачит вече бе затворил кантората и хукна към къщи. По пътя той се спусна цели двадесет пъти по пързалката на Кронхил, просто така — защото беше Бъдни вечер и защото изпитваше радост от това.

* * *

Скрудж вечеря съвсем сам в близката гостилница, уби още малко време, после се прибра вкъщи, за да си легне да спи. Живееше в стара мрачна къща, която някога принадлежеше на съдружника му Джейкълб

Марли. Мъглата се бе сгъстила още повече, дворът тънеше в непрогледна тъмнина, но Скрудж познаваше всеки камък тук. Той лесно намери вратата, извади ключа, пхна го в ключалката, но тъкмо да го завърти, кръвта му се смрази — от чукчето на вратата го гледаше лицето на Марли — сиво-синкаво, с широко отворени очи! Скрудж не можеше да повярва на очите си. Докато стоеше вцепенен, втренчил поглед в неподвижните очи на съдружника си, видението изчезна и чукчето пак си стана чукче.

Скрудж преглътна сухо, завъртя ключа, влезе и бързо запали свещта. Макар да беше човек, който не се плаши лесно, този път той огледа стаите, после килера. Надникна дори под масата и под леглото — нямаше никого!

Скрудж въздъхна доволен, затвори вратата на спалнята си и се заключи — заключи се два пъти, което не беше обичайно за него, после облече халата си, сложи си ноцната шапка, нахлузи чехлите си и седна пред запалената камина. Изведнъж звънецът, който висеше до камината, започна да се люлее, след това започна да звъни — първо леко, после все по-високо, после зазвъняха всички звънци в къщата. След това се чу един по-различен звън, сякаш някой, влачейки тежки вериги, бавно се изкачваше към спалнята по стълбите от подземие то на мазето. Коленете на бедния Скрудж се разтрепериха, а зъбите му затракаха от ужас, когато през заключената тежка врата мина и влезе в стаята *призракът на Марли*. От главата до краката съдружникът му беше омотан с вериги, от които висяха тежки стоманени каси за пари, връзки ключове, огромни катинари.

— Тук съм заради тебе, Ебенизър Скрудж. Преди да е станало твърде късно, трябва да те предупредя за нещо! — закънтя гласът на призрака. — Ако не се промениш, докато е време, ако не станеш добър и щедър към другите, ще свършиш като мене! Докато бях жив, аз не се интересувах от нищо друго, освен от пари. И погледни ме сега —

самотен стар призрак, обречен вечно да скита сам, заобиколен единствено от касите за пари.

Скрудж се разтрепери.

— Но кажи ми, скъпи приятелю — заекна той, — кажи ми как бих могъл да се променя?

Призракът на Марли се вдигна във въздуха и се понесе към прозореца, гласът му постепенно заглъхваше.

— Ще те навестят три призрака. Очаквай ги, когато часовникът удари един. Вслушай се в тях, Ебенизър Скрудж, вслушай се и ще избегнеш моята съдба!

Това бяха последните думи на призрака на Джейкъб Марли. Той полетя в тъмната нощ и изчезна сред силуетите на комините.

Изведнъж Скрудж почувства силно изтощение, върна се до леглото, пхна се под завивките и бързо потъна в дълбок сън.

* * *

Часовникът от кулата на съседната черква удари полунощ. Скрудж се събуди и си спомни какво се бе случило. Огледа се — в стаята беше толкова тъмно, че почти не можеше да различи къде е прозорецът и къде са стените. Обзе го страх и той се зави още поплътно в завивките. Струваше му се, че само е сънувал призрака на Марли, но ако не беше така, ако призракът все пак не беше сън, в един часа трябваше да се появи първият от трите призрака, за които го беше предупредил духът на неговия съдружник.

С дълбок, мрачен и тежък тон часовникът оповести един часа. Стаята се изпълни със странно сияние, една ръка дръпна завесите на леглото встрани и Скрудж се озова лице в лице с един странен призрак, който приличаше едновременно на дете и на старец. Призракът имаше дребна фигурка, косата, която падаше по врата и гърба му, бе бяла като на старец, но по лицето му нямаше нито една бръчица, а кожата му бе бяла и нежна като пролетен цвят.

— Кой си ти? Или какво си? — попита Скрудж.

— Аз съм Призракът на Отминалите Коледи — отговори привидението с тих и мек глас, толкова приглушен, сякаш не бе близо

до Скрудж, а някъде много, много далече. — Тук съм, за да ти припомня твоето минало. Да вървим!

Като каза това, Призракът на Отминалите Коледи обгърна нежно Скрудж, който все още бе по халат и чехли, издигна го високо в небето на тъмната нощ и го понесе обратно във времето, към миналото.

Когато спряха, градът беше изчезнал и те се озоваха в едно малко провинциално градче, в училището, където някога бе учил Скрудж. Сега той отново бе малко момче, а наоколо се суетяха и тичаха съучениците му. Бързаха да се върнат в домовете си за коледните празници. Само за Скрудж никой не бе дошъл, за да го отведе у дома. Той щеше да остане сам в училищния пансион и да прекара една нещастна и самотна Коледа.

Когато си спомни за онази далечна и тъжна Коледа, Скрудж се разплака и горчиви сълзи потекоха по страните му. Тогава Призракът на Отминалите Коледи се усмихна и махна с ръка.

— Хайде да вървим да видим някоя друга от миналите Коледи!

И Скрудж отново видя себе си, но няколко години по-късно. Пак беше сам и пак седеше тъжен в класната стая, защото всичките му съученици бяха заминали. Изведнъж вратата неочаквано се отвори и в стаята се втурна Фран, неговата скъпа сестра.

— Дошла съм да те отведе къщи! — извика тя, прегърна го и го целуна щастливо. — И ще те отведе не само за празника, а завинаги! Милото ми братче! Завинаги, завинаги у дома!

Скрудж зяпна от изненада и преди да се опомни, бързият като светкавица призрак го обгърна и полетя с него навън от училището. Само миг — и двамата вече стояха пред вратата на голям магазин.

— Познаваш ли това място? — попита усмихнат призракът.

— Искате ли питане! — извика развълнувано Скрудж. — Това е магазинът на мистър Фезиуиг. Аз чиракувах тук!

В седем часа мистър Фезиуиг заповяда да затворят магазина и обяви началото на голямото коледно празненство, на което бе поканил всичките си служители. Заедно със семейство Фезиуиг служителите се веселиха, пяха и танцуваха, играха на различни игри, хапнаха от коледните лакомства на госпожа Фезиуиг и всички до един получиха коледни подаръци.

Горкият Скрудж си спомни колко щастлив беше в онези дни, за разлика от сега, когато парите го интересуваха много повече от приятелите. Запита се как ли е станало така, че е забравил да се забавлява, кога ли се е случило, та той не го е забелязал? Призракът на Отминалите Коледи го бе накарал да разбере в какъв самотен и нещастен старец се бе превърнал.

Изведнъж Скрудж видя, че отново се е озовал в спалнята си. Усети, че е изтощен, едва успя да стигне до леглото си, отпусна се и потъна в тежък сън.

* * *

Когато се събуди от собственото си силно хъркане, Скрудж седна в леглото и се опита да събере мислите си.

В този миг прозвуча часовникът — един часа! Скрудж уплашено придърпа завивките чак до носа си и се огледа — нямаше никакъв призрак, но изпод вратата на съседната стая проникваше червеникава светлина. Той почака малко и тъй като нищо страшно не се случи, се измъкна от леглото и зашляпа с чехли към светлината.

— Влизай, влизай, Скрудж! — извика непознат весел глас. — Влизай! Нямам търпение да се запознаем!

Скрудж натисна колебливо вратата, пристъпи плахо и спря удивен. Ама че работа! Стените и таванът на неговата собствена стая бяха украсени с толкова много бодлива зеленика и бръшлян, че стаята приличаше на истинска горичка. В камината със силно, весело прашене се издигаха високи пламъци, наоколо цареше изобилие от пуйки, гъски, прасенца, дивеч, големи парчета месо, дълги нанизы от суджуци и кървавица, пача, коледни сладкиши със стафиди и смокини, червенобузи ябълки, ароматни круши, сочни портокали, парещи кестени, огромни кейкове.

Сред това коледно изобилие седеше един развеселен гигант с факла в ръка.

— Влез! — извика отново той и вдигна факлата, за да освети по-добре Скрудж. — Аз съм Призракът на Сегашната Коледа. Докосни наметалото ми, за да полетиш с мен!

Скрудж покорно стори каквото му каза призракът. Зелениката и бръшлянът, пуйки, гъски, прасенца, суджуци и кървавици, плодове и кейкове — всичко изчезна в миг, изчезнаха и стаята, огънят и аленият блясък.

Двамата — Скрудж и призракът — изведнъж се озоваха сред покритите със сняг улици.

Беше утрото на Коледа, магазините за плодове сияеха в цялото си великолепие, а хлебарниците и месарниците също бяха отворени, в случай че някой не е успял да купи навреме храна за празничната

трапеза. Над заснежения град се носеше звънът на църковните камбани.

Улиците се изпълниха с весели, празнично облечени хора — някои бързаха към църквите, други носеха към фурните големи тави с празничните пълнени гъски, за да бъдат добре опечени за коледната вечеря.

Призракът на Сегашната Коледа се понесе бързо над града и двамата със Скрудж се озоваха в дома на Боб Крачит. Заради скъперничеството на Скрудж бедният чиновник трябваше да издържа голямото си семейство само с петнайсет шилинга заплата седмично. За Коледа обаче мисис Крачит бе успяла да спести достатъчно пари, за да приготи коледна вечеря, която всички от семейство Крачит щяха често да си припомнят чак до следващата Коледа.

Сега мисис Крачит бързаше да подреди масата. Момичетата ѝ помагаха, най-голямото от момчетата — Питър, се грижеше за връщите в огромна тенджерата картофи, а по-малките братчета и сестричета с невъобразим шум и вълнение скачаха и танцуваха из стаята.

— Татко се връща! Татко се връща! — закрепяха малките, когато вратата се отвори и в стаята влезе баща им.

Боб Крачит се връщаше от църква, понесъл на рамо най-малкия от синовете си — дребосъчето Тим. Тим беше слабичък и болнав. Можеше да ходи само като се подpira на патерица, а кракът му бе стегнат в желязна рамка. Въпреки че баща му го бе носил на конче през целия път, Тим се чувстваше толкова уморен, че се отпусна на своето малко столче край камината и умълчан се загледа в пламъците на огъня.

В това време в стаята се втурнаха Питър и двете по-малки братчета, които тържествено носеха коледната печена гъска от кварталната фурна. Стаята се изпълни с невъобразимо вкусен аромат. Най-последно бе дошло време за коледната вечеря!

Всички седнаха около масата, прочетоха молитвата и впериха очи в мисис Крачит, която разреза сочната гъска и сервира на всеки

парче, гарнирано с ябълково пюре и варени картофи. Толкова вкусна коледна гъска не бяха опитвали досега!

После мисис Крачит излезе и децата притихнаха в очакване на коледния пудинг. О, какъв пудинг беше направила тя — върхът му беше украсен с клонка бодлива зеленика, а около него в подноса пламтеше запалено бренди.

Най-после вечерята свърши и цялото семейство се събра около огъня край кошче с току-що опечени, още топли кестени. Боб Крачит сипа на всеки чаша от пунша, който лично бе приготвил, после вдигна наздравица:

— Весела Коледа на всички нас, скъпи мои! И Бог да ни благослови!

— Бог да ни благослови! И да ни пази, всички нас! — чу се гласът на дребосъчето Тим, а Боб се протегна и ласкаво взе слабата му ръчица в своята.

— Призрако, кажи ми, ще живее ли мъничкият Тим? — обади се Скрудж, а гласът му трепереше.

— Виждам празно малкото му столче край огъня — бавно заговори призракът. — Виждам патерицата му, облеганата тъжна и самотна на стената в ъгъла. Ако нещата не се променят, Тим ще умре!

— Не! Не! Призрако, какво говориш? Кажи ми, че това няма да се случи! — извика Скрудж изплашено, после се хвана отчаяно за главата, защото си спомни колко малко плаща на Боб Крачит. Той, Скрудж, беше виновен, че семейството на Боб е толкова бедно и че толкова често студува и гладува!

Тази нощ Призракът на Сегашната Коледа показва на Скрудж много места, които го накараха да се разтрепери от ужас. Те прелетяха над безрадостна местност с тъжни и мрачни колиби, в които живееха миньори, работещи дълбоко в недрата на земята. Те бяха ужасно бедни, но тази вечер се веселяха, защото беше Коледа. После Призракът и Скрудж се понесоха към бушуващото море, което подхвърляше малък кораб, а моряците се бореха с вълните и си тананикаха коледни песнички. Върнаха се над града и видяха дрипави, премръзнали и гладни деца, които си нямаха никого на този свят. Нямаше кой да се погрижи за тях, дори и сега, на Коледа. Скрудж ужасен си спомни, че никога не се бе опитвал да им помогне, макар че неведнъж бе имал възможност да го направи.

Нощта изглеждаше много дълга. Призракът и Скрудж посетиха още много места. Изведнъж се чу часовник, който би дванайсет пъти, и Призракът изчезна.

Скрудж се огледа наоколо, но не го видя. Вместо него съзря един мрачен призрак с наметка и качулка, който се приближаваше като мъгла, стелеща се ниско над земята.

— Ти ли си Призракът на Бъдещето? — прошепна Скрудж, треперейки.

Призракът не отговори, само посочи с ръка някъде напред и тръгна. Скрудж пое след него и се озова сред хора, които говореха за смъртта на някакъв стар нещастник. Никой не тъгуваше, никой не отиде на погребението му, никой не го обичаше и никой не чувстваше липсата му. След това, без да каже нито дума. Призракът на Бъдещето

отведе Скрудж в дома на Боб Крачит. Столчето на Тим край огъня беше празно, в ъгъла беше изправена патерицата, а лицата на децата бяха потопени в тъга. Скрудж се досети, че малкият Тим сигурно вече не е между живите. Разтреперан, той помоли призрака:

— Кажи ми, моля те, какво е моето бъдеще?

Призракът не отговори нищо. Потънал в злокобно мълчание, той отведе Скрудж в гробищата и пръстът му посочи към един от надгробните камъни. Скрудж пристъпи напред и прочете върху камъка собственото си име: Ебенизър Скрудж.

— Не! Това не може да се случи! Не може да съм аз! Ще се променя! Обещавам винаги да нося в сърцето си Коледа и добрината на Коледа! — извика той и се вкопчи умолително в ръката на призрака.

В този миг черното наметало и качулката на призрака изчезнаха, привидението се стопи и Скрудж видя, че с всички сили се е вкопчил в страничния ръб на собственото си легло.

Точно така — това бяха неговото легло и неговата стая. Но най-хубавото от всичко беше, че той е жив и има пред себе си много време, за да се промени. Скрудж скочи от леглото, като едновременно се смееше и плачеше, втурна се и задъхано обиколи стаите, пееше и танцуваше и беше толкова щастлив, че изобщо не забеляза, че е облякъл дрехите си наопаки. Това обаче нямаше никакво значение!

Скрудж се втурна към прозореца, отвори го и огледа улицата.

— Какъв ден е днес? — извика той на едно момче в празнични дрехи.

— Как какъв? Коледа! — отвърна момчето.

— Коледа! Значи не съм я пропуснал! — заподскача радостно Скрудж.

Той помоли момчето да изтича до близкия магазин за птици и да купи огромния пуяк, който стоеше на витрината за реклама. Даде на момчето половин шилинг за услугата и заподскача от радост:

— Този пуяк е два пъти по-голям от дребосъчето Тим! Ще го изпратя на Боб Крачит! Той никога няма да се сети откъде се е появил!

И тъй като пуякът наистина беше огромен и не можеше да бъде занесен на ръце, Скрудж нае един файтон, даде на файтонджията адреса на Боб Крачит, плати за доставката, а после се зае да се бръсне и облича празнично. Нямаше време за губене! Излезе на улицата и тръгна сред тълпите от весели хора.

— Весела Коледа! Весела Коледа! — поздравяваше той минувачите със сияеща усмивка.

Отиде на църква, а после тръгна към къщата на племенника си Фред. Десетина пъти мина покрай входната врата, докато събере смелост да почука.

Когато му отвориха вратата, Скрудж се запъти право към гостната.

— Не може да бъде! — извика племенникът му Фред. — Я виж кой е дошъл!

— Да, аз съм, вуйчо ти Скрудж. Дошъл съм на вечеря. Ще ме приемеш ли, Фред?

Семейството на племенника му го прие толкова сърдечно, че само след пет минути той вече се чувстваше като у дома си. Прекара една прекрасна вечер с чудесна компания и се забавлява прекрасно с чудесни игри. Никога през живота си старият Скрудж не се бе чувствал толкова щастлив.

На следващата сутрин той побърза да отиде рано в кантората, само и само да хване Боб Крачит, че закъснява за работа.

Стана девет часа, Боб го нямаше. Девет и пет — Боб още не бе дошъл. Девет и десет — Боб още не се бе появил. Боб дойде чак в девет часа и осемнайсет минути и половина!

Свали шала и шапката си още преди да е влязъл, втурна се към стола си и мълниеносно започна да пише.

Скрудж се изправи пред него.

— Какво искаш да кажеш, като идваш на работа по това време? — изръмжа му той, но само се преструваше, че е разгневен.

— Закъснях, сър! Но това ми се случва веднъж в годината — започна да се извинява бедният Боб. — Вчера беше Коледа и си позволих да се повеселя. Обещавам, че това повече няма да се повтори!

— Чуй ме добре, приятелю! Това няма да стане! — извика Скрудж. — Така повече не бива, затова ще ти повиша заплатата!

Боб изплашено отскочи назад — господарят му беше полудял!

— Весела Коледа, Боб! — поздрави го Скрудж с грейнала усмивка. — Засили огъня, а после двамата с теб ще седнем с кана горещо коледно вино с плодове и ще поговорим за заплатата ти и за това как мога да помогна на семейството ти.

Скрудж направи много повече, отколкото беше обещал. Помогна да бъде излекувано дребосъчето Тим и толкова го обикна, че се превърна в негов втори баща.

Някои хора се присмиваха на Скрудж заради настъпилата промяна, но той не им обръщаше никакво внимание. Никога повече не го посетиха призраци, а Коледа празнуваше винаги както подобава, с изпълнено от съчувствие, милост, доброта и веселие сърце.

Дано това може да се каже за всеки един от нас. И както дребосъчето Тим, нека се помолим и ние:

— Нека Бог да благослови и пази всички ни! Всеки един от нас!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.